

GONDOLATOK

Soós Zoltán „Az erdőfelügyelőségek információs rendszere” című cikke nyomán

Érdeklődéssel olvastam Soós Zoltán cikkét az erdőfelügyelőségek információs rendszeréről, a számítógép alkalmazásáról a kecskeméti erdőfelügyelőségénél. Mint a Szegedi Erdőtervezési Iroda dolgozója, napi kapcsolatban állok a felügyelőséggel, munkám során gyakran találkozom az erdőfelügyelet produktumaival. Követni tudtam törekvéseiket a számítógépes munka módszerének, folyamatának kidolgozásában. Eredményes intézkedéseket tettek az adminisztrációs munka csökkentésére, a felügyeleti munka gyorsítására, szakmai színvonalának emelésére.

Az Erdőrendezési Szolgálat E- és F-lapos adatállományt, valamint aktualizáló bizonylatokat, a Szegedi Erdőtervezési Iroda pedig az erdőtervtől eltérő tevékenységek iránti kérelmek elbírálásáról szóló határozatokat, a területi változásokra vonatkozó ügysíratokat kap az erdőfelügyelőségtől, amelyeket az adattár aktualizálásához és az erdőtervezés során használ fel.

A cikkben leírtakkal részletesen nem kívánok foglalkozni, az elért eredményeket és a távlati terveket elősorban a felügyelőknek, mint a feladatok végrehajtóinak kell megítélni. Egy-két, az erdőtervi adatállomány felhasználásával, illetve az erdőállomány-adattár aktualizálásával kapcsolatos rész azonban további gondolkodásra készítenek.

Mind a gazdálkodók, mind az erdőfelügyelők tervezési, gazdálkodói, felügyeleti munkájának egyik kiindulópontja az erdőterv. Annak elősegítésére, hogy munkájukat hosszú távon eredményesen végezzék, az erdőtervezésnek kell jó munkát végezni, jó erdőterveket készíteni. A jelenleg készülő erdőtervek széles körű információkat tartalmaznak a további tervezés, a gazdálkodás, az erdőfelügyelet és bizonyos mértékig az erdészeti kutatás számára. A számítástechnika elterjedése indokolja, hogy ezt az erdőtervi adatállományt az erdőfelügyelőségek és az azt igénylő gazdálkodók mágneses adathordozón is megkapják.

Az erdőállomány-adattárat az Erdőrendezési Szolgálat közel két évtizede kialakította. Felhasználási lehetősége igen sokrétű, és az új típusú erdőtervek számának növekedésével még sokoldalúbbá válhat. Távlati tervek, prognózisok, különböző statisztikák készülnek az aktualizált adattár alapján. Ezek megbízhatósága szoros összefüggésben van az adattár jóságával. Az adattár legmegbízhatóbb része nyilvánvalóan az előző évben erdőtervezett erdők adatait tartalmazza. Ezen adatok egy részének megbízhatósága az évek múlásával egyre csökken. Ezt a csökkenést kell mérsékelni — megszüntetni? — az adattár aktualizálásával. Az aktualizálás jóságát alapvetően három tényező befolyásolja:

- az alapadatok pontossága,
- a bekövetkezett változásokra vonatkozó adatok pontossága,
- a felhasznált szakmai segédanyagok (fatermési táblák, modell táblák stb.).

A pontos alapadatokat az erdőtervezésnek kell biztosítani. Az erdőtervezés után legfeljebb az időközi visszatérések alkalmával jut közvetlenül új adatokhoz az Erdőrendezési Szolgálat ugyanarról a területről. Az időközi változásokról a legmegbízhatóbb adatokat az erdőfelügyelőségek tudják szolgáltatni. Mindennapi kapcsolatban állnak a gazdálkodókkal, minden, erdőtervtől eltérő és terv szerinti tevékenységről adataik vannak. Az E- és F-lapok adatait az adattár aktualizálásával eddig is felhasználta az Erdőrendezési Szolgálat, de bizonyos változások átvezetése az adattáron plusz bizonylatok kitöltését igényelte. Az erdőtervezők tapasztalatai alapján elmondhatom: szinte teljes egészében az erdőfelügyelő lelkiismeretességén múlott bizonyos változások bejelentése, átvezetése. Az Erdőrendezési Szolgálatnál már kialakult egy aktualizálási rendszer, melynek további fejlesztése folyamatban van.

Az előbbiekből adódóan a kialakított adattár aktualizálását mindenképpen az Erdőrendezési Szolgálatnak kell végezni, összefogva az erdőtervezéskor nyert adatokat és az erdőfelügyelőségektől átvett, az időközi változásokra és az elvégzett tevékenységekre vonatkozó adatokat. El kell érni, hogy az adattár megbízhatósága tovább növekedjen. Ennek érdekében még a további programfejlesztések előtt szükséges a számítástechnikai munka és a bizonylati rendszer összehangolása. Az egységes rendszer alkalmazása, a közös adatállomány használata hasznos az erdőtervezés, a gazdálkodók és az erdőfelügyelőségek számára.

A számítástechnika alkalmazási köre az ágazat minden területén bővülni fog. Annak érdekében, hogy a meglévő, aktualizált adattárak és az erdőtervi adatállományt a gazdálkodók és a felügyelők is használni tudják, könnyen kezelhető, különösebb számítástechnikai képzettséget nem igénylő, olyan programcsomagra van szükség, melyben minden felhasználó megtalálja a számára legszükségesebb programokat. Mindezek elősegítéséhez összehangolt fejlesztésre, reális adat- és programátadási díjak megállapítására van szükség.

A közelmúltban döntött el, hogy az erdőfelügyelőségeknél a feladatok magasabb színvonalú ellátása érdekében *IBM PC-AT* kompatibilis számítógépek vásárlására lesz lehetőség. Feltétlenül szükséges, hogy a különböző szervezeteknél a további gépvásárlások ennek figyelembevételével, összehangoltan történjenek.

Végezetül még egy gondolat: a következő években mind több tervező, gazdálkodó és felügyelő kerül közvetlen kapcsolatba a számítógéppel. Az alkalmazás fokozatos és átgondolt kiterjesztése fontos. Ne váljunk a számítógép rabszolgáivá, hanem a gép segítse hatékonyabbá tenni a tervezők, gazdálkodók és erdőfelügyelők munkáját.

Bacsa Árpád

Bükkösök károsodása ÉNy-Svájcban. A nyugati országok fenyőpusztulásáról számos közlemény jelent meg már az erdészeti szakfolyóiratokban, lombos fafajok károsodásáról ritkábban kapunk hírt. Ezért tarthat érdeklődésre számot a svájci *Zeitschrift für Forstwesen* folyóirat 1986. 11. számában megjelent közlemény. Ebből idézzük a következőket:

Svájc hét kantonjában 1984-től 1986-ig átfogó vizsgálatokat végeztek hosszú lejáratú bükkös kísérleti területeken. A vizsgálatok a következő tényezőkre vonatkoztak: károsítások kifejlődése, csúcshajtások növekedése, morfológiája, parazitáltsága, tápláltsági állapota, a bükkös talajának kilúgozódási folyamata, talajviszonyok és immissziós terhelések közötti összefüggés. A vizsgálatok a következő eredményeket adták:

A fák 24%-a egyértelműen károsodott, további 45% életképessége gyengült. Az állományok kezelése és a károsodás mértéke között nem találtak összefüggést. A károk kialakulásában szerepet játszott az 1983–1985. évi száraz időjárás is, de a csúcshajtás növekedése és a csapadék mennyisége, vagy a talaj nedvessége között nem találtak közvetlen kapcsolatot. A törzsön végigfutó csapadékvíz K-tartalma az esőének 14-szerese volt. A mesterséges savas kőhatásnak kitett bükk magoncok rövid idő alatt protonokat adtak le a talajba, ezzel segítették a talaj savanyodását. Az észlelt károk magyarázatául szolgálhat az is, hogy a levegő ózon-tartalma 1986-ban 31 napon volt magasabb a veszélyes szintnél. Kísérleti vizsgálatokat végeztek klímakamrában bükkal, lucfenyővel és hárszal, ezek a szüretlen (természetes) levegővel teli közegben gátolt növekedést mutattak, a tölgy és jegenyefenyő csemeték nem mutattak ilyen jelenségeket.

A leírtak arra utalnak, hogy erdőjárásaink közben figyelniük kell a bükkre is, ebben is megjelenhetnek károsodásra utaló jelek, ezek okozói közé pedig az ózon túlzott mértékű jelenlétét is fel kell vennünk.

Referálta: Vig P.

Az erdőkárok Európában az 1988 előtti négy évben igen kedvezőtlenül alakultak. Az Európai Mezőgazdasági Szövetség (CEA) közgyűlésén, 1988 szeptemberében bemutatott, részletes adatok alapján a károk általában közelítik az 50%-ot. A legkisebb Finnországban (14,0%), Magyarországon (15,0%), Olaszországban (15,3%) és Bulgáriában (18,3%). A szövetség az erdők légszennyszerhelésének mértékét 1993-ra az 1983. évinek felére csökkenteni követeli, és rámutatott arra, hogy ebben az 1988 júniusában kelt európai közösségi miniszteri állásfoglalás előrehaladást jelent, de nem elégséges.

(AFZ, 1988., 39. Ref.: Jérôme R.)